



## 20 години

### специалност „Публична администрация“ в УНСС

Уважаеми господин Ректор!

Уважаеми гости!

Скъпи колеги от катедра „Публична администрация“!

Скъпи колеги-студенти от специалност „Публична администрация“!

В институционален план значимостта на годишнината не винаги се равнява на броя на годините. Последните са времеви маркер, чието тегло се определя от трудностите и постиженията от колективните усилия. Затова нашата годишнина е повече повод да потърсим мъдрост и поуки чрез преценка на постигнатото. Това ще ни помогне за напред.

В краткото информационно табло, с което разполагате днес, направихме опит да трасираме пътя на специалността и на катедрата в по-едри щтрихи. Позволете ми да очертая този път и така да отговоря на основния въпрос **какво постигнахме?**

Преди това обаче трябва да знаем на какво стъпваме и върху какво градим? Нашите усилия не са „на зелено“. Ние „стоим на раменете на великани“; тези на нашите духовни предци и основатели. На стабилната, вдъхновяваща и задължаваща основа на академичните традиции на днешния УНСС.

Преподаването по административни науки в УНСС не е от вчера. То датира още със самото основаване на Университета ни преди 97 години, в зората на българското университетско образование! Възникнало във време на дълбока криза, от руините на трудни времена, първото икономическо висше училище у нас – **Свободният университет за политически и стопански науки** е пример за модерно висше образование и за това, че инвестициите в науката и образованието, в подготовката на висококвалифицирани специалисти са верният път за развитието на страната ни. Това разбираме в периоди на подем, но и още повече в трудни времена и в периоди на криза.

Да припомним, че когато **през 1924 г.** официално е потвърден статутът на Свободния университет за политически и стопански науки, той е структуриран

по „френски образец“ (по модела на Свободния университет в Париж) с три факултета („отдела“) в него: Дипломатическо-консулски, Търговско-стопански и **Административно-финансов**. Именно с наличието на Административния отдел Свободният университет се различава от висшите училища във Варна и Свищов. Програмата за обучение е „наредена ... съобразно програмите на подобните специални висши учебни заведения на Запад“. Свободният университет придобива облик на авторитетно и значимо научно огнище, а неговите професори се нареждат сред основоположниците на редица клонове на икономическото и административното знание“ (тук един списък би бил дълъг, но сред многото примери могат да се споменат впечатляващите изключително популярни за времето си трудове на проф. Петко Стоянов „Бюджетът на съвременната държава“ и „Обща систематизация на формите на вътрешното управление“, посветен на държавните служби).

Бързото разрастване на държавните служби и на държавните самоуправителни структури по онова време, все по-голяма сложност на държавното управление и мрежата от обществените служби, провокира нарастващия интерес към административните науки и в частност към административното право. Така се стига до основаването на **Института за административни изследвания** – „затворено/селекционирано общество“, чиито членове работят в областта на науката, юриспруденцията, практиката и законодателството, водени от интереса си към администрацията и административното право (негов учредител е Михаил Генадиев, председател на Върховната сметна палата и дългогодишен член на ВАС).

Нарастналата роля на обучението по административни науки се проектира и в следващите години: през **1940 год.** Свободният университет се трансформира в **Държавно висше училище по финансови и административни науки (ДВУФАН)**, с два отдела – Финансов и **Административен**. Акцентът върху „административни науки“ в наименованието показва, че ВУ ще задоволява предимно нуждите на държавата и общините от компетентни кадри за различните им служби. Както се отбелязва в мотивите на законопроекта за ДВУФАН, то има по-практически задачи „да подготвя деятели за финансовия и административен живот в страната“. В учебният план на студентите от Административния „отдел“ (факултет с 5 катедри) са предвидени курсове като: Увод в правната наука, Общинско право, Финанси на самоуправителните тела, Държавни и общински стопански предприятия, Благоустройство на населените места, Междудържавно и международно частно право, Социология, Основни начала на статистиката, Стопанска география на България, Етични учения за обществото и държавата, задължително – 2 чужди езика – руски, френски или немски. До сливането през 1947 г. на Държавностопанският отдел при ЮФ на Софийския университет и ДВУФАН в нова структура - Стопански факултет към

СУ, ДВУФАН успява да се наложи като второто по значимост ВУ и по брой студенти в България.

Дългогодишното прекъсване на принципите и традициите положени от основателите на Свободния университет се възстановяват в началото на 90-те години; с преобразуването на ВИИ „Карл Маркс“ в Университет за национално и световно стопанство през 1990 г.

Началото е положено още в началото на същата година с разкриването на специалностите „Икономика и управление на строителството“ и „Икономика и управление на общините“, които по-късно през същата година се обединяват в специалност „Териториални системи, урбанистика и инвестиции“. Специалността се води от катедрата по „Териториални системи“. С този акт за първи път в страната се създава възможност да се обучават кадри с висше образование за нуждите на териториалните органи в страната.

Развитието на обучението по административни науки в Университета върви паралелно с въвеждането на новата (помним/тогава) „факултетно-департаментна структура“. През **1991** г. в рамките на новосъздадения факултет „Териториални системи и администрация“ е създаден департамент „Териториални системи“ с ръководител проф. Митко Генешки, а специалността се преименува в „Управление на териториалните системи“. В нея студентите се подготвят за работа в специализираните звена на териториалната администрация, изпълнителните и управленските органи.

Шест години по-късно, **през 1997** г., в резултат на натрупания опит в обучението на студентите по специалност „Управление на териториалните системи“, се „ражда“ катедра „Публична администрация“ и едноименната специалност. Това става по инициатива на катедра „Териториални системи“. Същата година тя е преименувана в „Публична администрация“. Още през учебната 1997/1998 г. е утвърден прием и започва обучение първия випуск бакалаври в новосъздадената специалност „Публична администрация“.

В следващите години обучението по интегративната и интердисциплинарна специалност „Публична администрация“ набира популярност, а водещата катедра става естествен притегателен център в процеса на оптимизиране на институционалната структура на УНСС:

- **през 1999** г. към катедрата се присъединява катедра „Геоикономика“. С този акт се променя и името на катедрата в „Публична администрация и геоикономика“;
- **през 2000** г. се разкрива обучение по специалността в магистърска степен в редовна и дистанционна форма, както и в рамките на Стопанския колеж в УНСС;

- **през 2004 г.** катедрата по „Публична администрация и геоикономика“ преминава във факултет „Управление и информатика“. С този акт тя и водената от нея специалност - Публична администрация, намират място в новото (от 2002 г.) професионално направление „Администрация и управление“ в УНСС;
- **през 2005 г.** катедрата открива обучение по още една специалност „Регионално развитие“ и приема името „Публична администрация и регионално развитие“;
- **през 2008 г.** към катедрата се присъединява голяма част от състава на катедра „Управление на социално-културните дейности“, с което тя увеличава своя капацитет и придобива по-пълнен научно-образователен профил;
- **от 11.12.2013 г.** катедрата е преобразувана в две самостоятелни звена – катедра „Публична администрация“ и катедра „Регионално развитие“, които поемат администрирането и обучението по двете едноименни специалности.

20-годишна история вероятно щеше да има друг „сценарий“ без нейните основни актьори. Дълъг е списъкът на колегите, които са участвали в създаването и развитието на катедрата и нейните специалности (някои от тях са сред нас). Огромен е приносът на създателите и ръководителите на катедрата: проф. Митко Генешки, проф. Людмил Георгиев, който може да определим като „идейният вдъхновител“ на обучението по публична администрация, проф. Христо Каракашев, проф. Христо Христов. Катедрата и специалността не биха били факт ако не беше подкрепата на Университетското ръководство в лицето на ректорите проф. Л. Радулов, проф. К. Миркович, почетния ректор на УНСС проф. Б. Борисов и настоящия ни ректор проф. Ст. Статов. Разбира се и на деканите доц. В. Балева, проф. А. Ангелов, проф. М. Харизанова, проф. С. Желев.

Какво ни дава увереност, че пътят е правилен?

Днес, катедра „Публична администрация“ е структуроопределящо звено в един от водещите и най-млади факултети на УНСС – факултет „Управление и администрация“ (2008 г.).

Публична администрация е желана за обучение от студентите специалност. Интересът към нея е подчертан през последните 10 години, което е свързано с развитието на нови магистърски програми и на дистанционната форма на обучение. През последната декада специалностите предлагани от катедрата привличат средногодишно 180 студенти в ОКС „бакалавър“ в редовна и дистанционна форма на обучение и 80 студенти в ОКС „магистър“. Общо в

бакалавърските и магистърските програми на катедрата за периода от 2001 г. насам са се дипломирали близо 3 000 студенти.

От 2013/2014 г. катедрата осъществява научното ръководство, организира и осигурява обучение по факултетна бакалавърска програма „Администрация и управление с преподаване на английски език“ (съвместно с катедра „Управление“). Първият випуск на тази специалност се дипломира през миналата учебна година.

Портфейлът на магистърските специалности на катедрата включва 2 специалности в редовна и 2 в дистанционна форма на обучение. Факт е, че нито веднъж досега не сме „губили“ випуск поради липсата на интерес. Традиционна за катедрата е магистърската специалност „Публична администрация“, в която за времето от нейното създаване са се дипломирали над 360 души. От учебната 2017/2018 г. стартира обучението в единствената в страната магистърска специалност „Електронно управление“, която цели да подпомогне въвеждането и развитието на електронното управление на всички нива в структурата на българската публична администрация. Програмата е съвместен проект между катедри Публична администрация и Информационни технологии и комуникации на УНСС и ангажираните с неговата реализация държавни структури (ДАЕУ).

Популярни и с успешна реализация са 2-те магистърски специалности в дистанционна форма на обучение: „Публична администрация със специализация Държавна администрация“ и „Публична администрация със специализация Здравен мениджмънт“. Основателен е интересът към тях, тъй като те предлагат необходимите за успешна професионална кариера компетенции в областта на модерното държавно управление и управлението на здравни институции и организации. От 2010 г. насам в тях са се дипломирали над 350 души. През настоящата година ще се дипломира 17-я випуск магистри по „Здравен мениджмънт“, с което УНСС се утвърди като водеща и конкурентна образователна институция в една „нетрадиционна (вече традиционна) за един икономически университет магистратура“. От началото на обучението в нея са се дипломирали над 500 души, като сред тях са много директори и управители на болници, началници на клиники и отделения във водещи лечебни заведения, управители на медицински центрове, и фармацевти. Някои от тях изпълняваха и висши държавни длъжности.

Несъмнено е, че най-голям принос за тези резултати има фокусът върху качеството на обучението в програмите по „Публична администрация“. Акредитационните оценки на НАОА за п.н. Администрация и управление, в която са бакалавърските и магистърски програми на катедрата са традиционно с най-висока оценка сред всички университети в страната: оценката от 2008 г. е „много добра“ със срок на валидност на акредитацията 6 години, а настоящата

оценка е 9,83 с валидност до 2020 г. Традиционно висока (сред първите три университета) е оценката ни в рейтинговата система на ВУ на МОН.

Катедрата осъществява обучение и по акредитирана (с оценка 9,60 до 2021 г.) докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация)“ в редовна, задочна и самостоятелна подготовка. За последните 17 години в нея са преминали обучение 50 докторанти, като 18 от тях са придобили ОНС „доктор“; 7 са защитили докторска степен преподаватели от катедрата (към настоящия момент всички членове на катедрата на основен трудов договор са с докторска степен). Немалка част от нашите докторанти са студенти от нашите магистърски програми.

Модерното академично образование изисква широка мрежа от партньорства, не само в национален, но и в международен план. Изключително успешно е академичното ни партньорство с Международния университет във Флорида (от 2012 г.), насочено към стимулирането на международния обмен на студенти и преподаватели. От 2013 г. насам УНСС 4-кратно провежда обучение на американски студенти – магистри и докторанти, по актуални теми в областта на публичната администрация. Партньорството с Международния университет във Флорида, предлага възможности за авангардни научни изследвания, първокласни преподаватели и иновативно обучение, необходими за глобалния свят. Катедрата и нашите студенти са активен участник в изпълнението на Меморандум за сътрудничество между АМС, ИПА и 11 ВУ със специалност Публична администрация. Като широка и споделена междуинституционална платформа за подобряване на обучението по публична администрация това сътрудничество дава резултат при осигуряване на обучението с актуални публикации в сферата на публичното управление, откриване на стажантски места и предлагане на стажант-изследователски програми за магистри и докторанти, очертаването на направления за актуализация на обучението в съответствие с потребностите и модернизацията на публичната администрация и др. Ежегодна научна проява на катедрата „Есенна академия“ (чието 4-то издание ще бъде днес и утре) се утвърди като част от календара по изпълнение на това споразумение. Ключови партньори за нас и за нашите студенти сега и в бъдеще са ДАЕУ, Столична община и ФРМС, които предоставят безценна помощ и експертиза, насочена към подобряване на образователните ни програми и качеството на обучение, с участието си в модерни и иновативни обучителни форми като публични лекции и включване в преподаването по отделни дисциплини с актуални теми (чрез инициативата „Отворен семестър“) и др.

И накрая но не на последно място, гаранция за това, че пътя напред ще бъде успешен (а делото на поколения назад, ще бъде продължено) е качествен

и амбициозен академичен състав на катедрата. За хората за които УНСС не е просто „работно място“, а призвание и съдба. Неговото ядро днес са 12-те души преподаватели, сред които 3-ма професори, 4-ма доценти и 5-ма главни асистенти и още толкова редовни и задочни докторанти. Образователната и научната дейност имат за фундамент академичното развитие на състава на катедрата: за последните 12 години в нея са проведени успешно 5 конкурса за професор, 5 конкурса за доцент и 6 за главен асистент; защитена е 1 дисертация н.ст. „доктор на науките“, а 17 души са придобили ОНС „доктор“.

Поздравявам ви скъпи колеги! Радвам се и се гордея, че сме заедно!

Днес в деня на Св. ВМК Димитрий Чудотворец, на който честваме 20 годишнината на специалността ви пожелавам скъпи колеги здраве и успехи, достойни за всеки един от нас и за нашия Университет, лична и професионална удовлетвореност! Защото няма нищо по-хубаво от това да бъдем част от истинска и значима кауза: като част от академичното семейство на УНСС да работим за изграждането на модерна администрация, която ще променя облика на страната със способни и работещи институции, и с доброто си публично управление.

Честит празник!

Бог да пази България!

